

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

2021 р.

**ПРОГРАМА
ДЛЯ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
АБІТУРІЄНТІВ**

*з освітньо-кваліфікаційним рівнем
молодшого спеціаліста (невідповідного напряму)
до ступеня вищої освіти бакалавр*

зі спеціальністю 051 «Економіка»

Схвалено на засіданні кафедри управління
персоналом та економіки праці
протокол № 5 від 17 лютого 2021 р.

Завідувач кафедри Г.А. Дмитренко

Київ – 2021

Зміст

Пояснювальна записка	3
Програма	4
Змістовий модуль 1. Економіка та управління підприємством	3
1.1. Економіка підприємства	3
1.2. Менеджмент	4
Змістовий модуль 2. Основи економічної теорії	5
2.1. Економічна теорія	5
2.2. Історія економіки та економічної думки	8
Критерії оцінювання фахового вступного випробування абітурієнтів	10
Рекомендована література	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета. Метою вступного іспиту є встановлення рівня знань та умінь, необхідних для опанування фахового вступного випробування зі спеціальності та проходження конкурсу.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати базову освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Вступний іспит має міжпредметний синтетичний характер, що досягається побудовою за модульним принципом. В модулі програми, розробленої на основі освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 “Економіка”, які відображають вагомі компетенції спеціальності для виконання типових для даної спеціальності завдань діяльності та об'єднують знання з декількох дисциплін. Основою для визначення змісту модулів є передбачені кваліфікаційною характеристикою бакалавра відносно самостійні напрямки його практичної діяльності. В кожному модулі поєднується матеріал теоретичного та прикладного характеру, а також операційні завдання, що покликані виявити уміння використовувати категоріальний аппарат, методи даної спеціальності, а також здійснювати відповідні розрахунки та моделі. Тобто, в змісті модуля відображені основні функції, що виконує бакалавр: аналітичну, нормопроектну, організаційну, обліково-статистичну, контрольну та інформаційну.

Порядок проведення іспиту визначається "Положенням про приймальну комісію МАУП".

ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Економіка підприємства

Підприємство як відкрита система, суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Стратегія діяльності підприємства, порядок та етапи розроблення, стратегічні альтернативи.

Виробнича програма підприємства та методи її розрахунку з урахуванням стратегічної мети діяльності та конкурентних умов ринку. Виробничі потужності підприємства, методи її визначення. Планування обсягів реалізації продукції. Планування матеріально-технічного забезпечення підприємства. Виробничі запаси, їх призначення, показники оцінки, порядок нормування та оперативне управління.

Економічні ресурси та ресурсний потенціал підприємства. Засоби виробництва та засоби праці, аналіз, планування, відтворення, оцінка ефективності використання. Трудові ресурси підприємства, їх склад, порядок планування. Продуктивність та ефективність праці, показники, що їх характеризують. Форми та системи оплати праці. Фонд заробітної платні, його склад, порядок визначення. Витрати на утримання трудових ресурсів, джерела їх покриття. Науково-технічний прогрес як основа розвитку та інтенсифікації виробництва.

Поточні витрати підприємства. Види собівартості. Класифікація витрат. Калькулювання собівартості. Обґрутування кошторису витрат за елементами. Доходи підприємства та джерела їх формування. Прибуток як основний показник фінансових результатів діяльності. Рентабельність. Механізм утворення та розподілу прибутку.

Оцінка ефективності діяльності підприємств, його конкурентоспроможності, шляхи та резерви їх підвищення.

1.2. Менеджмент

Поняття і сутність менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Основи теорії прийняття управлінських рішень. Методи обґрунтування управлінських рішень. Планування в організації. Організація як функція управління. Мотивація. Управлінський контроль. Лідерство. Комуникації в управлінні. Ефективність управління.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

2.1. Економічна теорія

Зародження економіко-теоретичних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії (напрямки, школи, течії). Сучасні економічні теорії. Предмет економічної теорії. Економіка як об'єкт економічної теорії. Різні методологічні підходи до предмета економічної теорії. Позитивна і нормативна економіка. Методи дослідження економічних процесів і явищ. Метод наукової абстракції. Аналіз. Синтез. Історичний та логічний метод. Експеримент. Економічні категорії та закони. Практика як критерій істинності теоретико-економічних знань. Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Актуальні проблеми економічної теорії в сучасних умовах.

Потреби як спонукальний мотив економічної діяльності людей. Закон зростання потреб. Структура потреб. Економічні інтереси. Обмеженість (рідкість) ресурсів і зростання потреб — центральна проблема економіки. Класифікація економічних ресурсів. 6 Крива виробничих можливостей. Сучасні альтернативи і майбутні можливості. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці.

Структурні елементи економічної системи. Суспільне виробництво як основа економічної системи. Продуктивні сили суспільства. Типи економічних систем. Досучасні економічні системи. Командно-адміністративна система. Ринкова система. Змішані системи. Проблема економічного вибору в різних економічних системах.

Економічний зміст і право власності. Суб'єкти й об'єкти власності. Типи, види, форми власності та їх взаємодія. Приватна власність. Колективна, корпоративна, комунальна та державна власність.

Інтелектуальна власність. Сучасні тенденції розвитку форм власності. Гроші Загальні форми економічних зв'язків і виробництва. Натуральне виробництво. Товарне виробництво, його загальні основи, суперечності та історичні етапи розвитку. Товар і його властивості. Форми вартості. Теорії, що визначають вартість (цінність) товару: трудової вартості, чинників виробництва, попиту і пропозиції, граничної корисності, альтернативної вартості. Гроші в системі товарних відносин. Еволюція грошей. Функції грошей. Види грошей: товарні, символічні (паперові), кредитні. Закон грошового обігу.

Структура ринку, критерії розмежування. Види ринків. Основні моделі ринків. Принципи ринкової економіки. Інфраструктура ринку. Поняття інфраструктури. Товарна біржа, її мета та функції. Основні операції, здійснювані на фондовій біржі. Інфраструктура ринку праці. Банки. Аукціони. Юридичні контори. Моделі й шляхи переходу до ринку. Особливості становлення ринкових відносин в Україні.

Залежність між ціною і величиною попиту. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Зміни попиту і величини попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Детермінанти пропозиції. Крива пропозиції. Діалектична залежність попиту та пропозиції. Вимір еластичності.

Організаційно-правові форми підприємництва. Одноосібне володіння. Партнерство або товариство. Корпорація. Становлення організаційно-правових форм підприємництва в Україні. Підприємство (фірма): суть, ознаки та види. Критерії класифікації: власність, розмір, сфери функціонування. Сутність і функції менеджменту підприємства, його структура та значення для ефективної підприємницької діяльності. Економічна ефективність. Виробнича функція. Короткострокові та довгострокові періоди діяльності фірми. Постійні, змінні та валові витрати

виробництва. Закон спадної віддачі. Середні та граничні витрати. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Суть прибутку. Теорії прибутку. Нормальний прибуток. Економічний або чистий прибуток. Балансовий прибуток. Норма прибутку. Причини збитковості підприємств і шляхи її подолання.

Національна економіка і національний продукт. Показники обчислення національного продукту. Суспільний продукт. Проблема “повторного рахунку”. Кінцевий та проміжний продукт. Додана вартість. Валовий продукт. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і валовий національний продукт (ВНП). Способи обчислення ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Система національних рахунків. Роль макроекономічних показників у становленні національної економіки України.

Економічне зростання і його типи. Теорії економічного зростання. Екстенсивне і інтенсивне економічне зростання. Економічні коливання як форми розвитку економіки. Економічний цикл і його фази. Кризи. Теорії циклів. Сукупність зовнішніх і внутрішніх причин циклу. Види циклів. Середні і короткі цикли. Довгі хвилі в економіці. Особливості сучасних циклів.

Сутність і причини виникнення безробіття. Види безробіття. Рівень безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Особливості безробіття в Україні. Створення ефективної системи зайнятості населення. Державна служба зайнятості. Показники зайнятості населення. Види зайнятості. Рівень зайнятості трудових ресурсів. Заробітна плата. Форми і системи заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата.

Функціональні форми грошей. Грошові агрегати M0, M1, M2 і M3. Сутність грошового обігу та його організація. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку. Швидкість обігу грошей. Державне регулювання ринку грошей. 10 Інфляція як макроекономічне явище. Вимірювання інфляції. Види інфляції. Причини інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Соціально-економічні наслідки інфляції. Регулювання

інфляції. Крива Філліпса. Антиінфляційна політика. Інфляція в Україні, її динаміка та методи регулювання.

2.2. Історія економіки та економічної думки

Предмет, завдання і структура дисципліни, її місце в системі наук. Стадійність розвитку людства. Архетипи людської цивілізації. Погляди, проблеми періодизації, типології і розвитку в історико-економічній науці. Етапи становлення економічної думки. Методи дослідження і вивчення історичних та економічних явищ: діалектичний метод, єдність логічного та історичного, наукова абстракція, аналіз і синтез, індукція і дедукція, причинно-наслідковий і функціональний аналіз. Хвилеподібний характер розвитку економіки та економічної думки. Основні функції дисципліни: теоретико-пізнавальна, методологічна, практична, світоглядна, ідеологічна. Місце історії економіки та економічної думки в системі економічних наук. Плюралізм економічних ідей і концепцій. Багатоманітність течій, напрямків і теорій в історії економічних вчень.

Розвиток середньовічних відносин і становлення феодалізму як економічної системи. Основні риси феодального господарства. Розгалуження економічної діяльності та її основні форми — феодальне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова гільдія. Середньовічне місто, причини його виникнення та економічне значення в системі феодальних відносин. Ремесло, його галузі. Цехи. Розвиток дрібнотоварного виробництва. Внутрішня торгівля. Характер і напрями зовнішньої торгівлі. Ганзейські об'єднання (Ганзи). Роль середньовічного міста у формуванні ринку. Формування централізованих держав у Західній Європі. Особливості господарського розвитку Франції, Англії, Німеччини. Специфіка формування феодальних відносин у країнах Середнього та Близького Сходу, в Китаї, Індії. 9 Економічний розвиток Київської Русі. Перехід до феодального господарства. Форми та характер землеволодіння. Внутрішня торгівля. Зовнішньоекономічні зв'язки. Грошовий обіг. Форми економічної залежності

в умовах монголо-татарської навали. Економіка періоду феодальної роздробленості Київської Русі (XII—XIV ст.). Особливості господарського розвитку українських земель у складі Великого Литовського князівства і Королівства Польського (кінець XIV — перша половина XVI ст.). Економічне життя України у складі Речі Посполитої (друга половина XVI — перша половина XVII ст.). Економічна політика Богдана Хмельницького, розвиток Запорозької Січі. Остаточне закріпачення селян (друга половина XVIII ст.). Зміна правового статусу козацтва та наслідки для України.

Історико-економічні умови виникнення класичної школи політичної економії. Об'єкт дослідження класичної школи. Характеристика визначальних ідей класичної школи: природного порядку, економічного лібералізму, вільної конкуренції, пріоритетності виробничої сфери, трудової теорії вартості. Різноманітність підходів до періодизації класичної школи. Етапи розвитку класичної школи та їх особливості. Історичне місце класичної школи. Економічні погляди засновників класичної школи в Англії та Франції. “Природна ціна” В. Петті (1623–1687) та “істинна вартість” П. Буагільбера (1646–1714) — основи трудової теорії вартості. Виникнення статистики. Захист інтересів сільського господарства П. Буагільбером. Особливості економічних поглядів В. Петті та П. Буагільбера.

**Критерії оцінювання для вступного випробування
абітурієнтів зі спеціальності «Економіка» до РВО «Бакалавр»**

Кожний варіант фахового вступного випробування складається з 10 завдань.

Максимальна можлива сума набраних балів становить 200.

Мінімальна кількість балів для участі в конкурсному відборі становить 100 балів.

Нормативи оцінювання

Кількість вірних відповідей	Оцінка (кількість балів)
1-4	до 100
5	100
6	120
7	140
8	160
9	180
10	200

Рекомендована література

1. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: підручник. - К.: Вища шк., 2016. - 503 с.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. - 2-ге видання. - К.: Центр учебової літератури, 2010. - 488 с.
3. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запухляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.
4. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. М.Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А.Садиков, О. С. Маковоз; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків: ХНУВС. – 2017. – 192 с.
5. Економічна теорія: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. –Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. –608с.
6. Кузьмін О.Є, Мельник О. Г. Основи менеджменту: Підручник. —К.: Академвидав, 2003. —416 с
7. Менеджмент: навч. посіб./ Л. С. Шевченко, О. А. Грищенко, С. М. Макухатаїн. ; зазаг. ред. д-раекон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2013. – 216 с.
8. Мескон М. Основы менеджмента./ М. Мескон, М Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 2002. –800 с.
9. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: навч. по-сібник. 4-те вид., стер. К.: Академія, 2016. 502 с.
- 10.Основи економічної теорії: підручник / за заг. ред. Л.С. Шевченко. Харків: Право, 2016. - 448 с.
- 11.Хміль Ф.І. Основи менеджменту / Ф.І.Хміль. –К.: Академвидав, 2005. –608 с.
- 12.Чепінога В. Г. Основи економічної теорії: Навч. посібник. — К.: Видавництво Ліра-К, 2017. — 240 с.
- 13.Швиданенко Г.О. Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г. О.,

- Васильков В. Г., Гончарова Н. П. [та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 598 с.
14. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.